

Установа адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”

Факультэт музычнага мастацтва

Кафедра духавой музыкі

ВУЧЭБНА-ПЕДАГАГІЧНЫ РЭПЕРТУАР

**вучэбная праграма для вышэйшых навучальных устаноў
па спецыяльнасці 1-16 01 06 Духавыя інструменты (па напрамках)
напрамку спецыяльнасці 1-16 01 06 11 Духавыя інструменты (народныя)**

Мінск 2012

Складальнік:

В.М.Валатковіч. загадчык кафедры духовай музыкі
установы адукацыі “Беларускі дзяржаўны універсітэт культуры і
мастацтваў”

Рэкамендавана да зацвярджэння ў якасці вучэбнай:

кафедрай духовай музыкі установы адукацыі “Беларускі дзяржаўны
універсітэт культуры і мастацтваў”
(пратакол № 1 ад 20.09.2012 г.);

Саветам факультэта музычнага мастацтва установы адукацыі
“Беларускі дзяржаўны універсітэт культуры і мастацтваў” (пратакол № 1
ад 24.09.2012 г.).

Адказны за выпуск: **А.Л.Карацееў**

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Дадзеная вучэбная праграма падрыхтавана ў адпаведнасці з дзяржаўным адукацыйным стандартам: адукацыйны стандарт Рэспублікі Беларусь. ОСРБ 1-16 01 06-11-2008. Высшее образование. Первая ступень. Специальность 1-16 01 06 Духовые инструменты (по направлениям) 1-16 01 06-11 Духовые инструменты (народные)... – Введ. 07.08.2008.

Дысцыпліна "вучэбна-педагагічны рэпертуар" з'яўляецца адной з складовых музычна-тэарэтычных дысцыплін у працэсе падрыхтоўкі кадраў для музычнага мастацтва, у тым ліку яго разнастайнасці - духовага мастацтва. Вывучэнне лепшых узораў вучэбна-педагагічнага рэпертуару і яго сутнасці спрыяе фарміраванню ў студэнтаў разглядамай спецыяльнасці дакладных ведаў аб арганізацыі вучэбна-выхаваўчага педагагічнага працэсу ў мастацкіх калектывах, навучальных ўстанова па падрыхтоўка кадраў спецыялістаў духовага мастацтва. Засваенне тэарэтычнага і практычнага матэрыялу дысцыпліны "Вучэбна-педагагічны рэпертуар" дазволіць будучым кіраўнікам мастацкіх аркестравых калектываў, выкладчыкам самастойна арганізоўваць творча-выканальніцкай або педагагічную дзейнасць, дакладна вывучаць і фармаваць асабістыя спісы вучэбна-педагагічнага рэпертуару.

Падчас заняткаў па курсе адпаведна сваёй будучай прафесіі студэнты набываюць практыку складання спісаў найбольш вядомых выданнях спецыяльнай і нотнай літаратуры па спецыяльнасці. Засваенне студэнтамі тэарэтычнага і практычнага матэрыялу па дысцыпліне "вучэбна-педагагічны рэпертуар" цесна звязана з адпаведнымі ведамі па музычна-тэарэтычных і спецыяльных дысцыплінах: гісторыя музычнага мастацтва, сальфеджыю, тэорыя музыкі, гармонія, паліфанія, аналіз музычных формаў, аркестравы клас, інструментальны ансамбль, метадыка выкладання спецыяльных дысцыплін, чытанне аркестравых партытур і г.д.

Мэта курса - падрыхтоўка высокакваліфікаваных спецыялістаў вышэйшай адукацыі, здольных ажыццяўляць творча-выканальніцкую і педагагічную дзейнасць па падрыхтоўцы спецыялістаў духавага мастацтва.

Асноўная **задача курса** - атрыманне тэарэтычных і практычных ведаў па засваенню асноўных выданняў па вучэбна-педагагічным рэпертуары:

- Падбор партытур, нотных зборнікаў для розных духавых і ўдарных музычных інструментаў з мэтай эфектыўнай арганізацыі рэпетыцыйных заняткаў з удзельнікамі ансамбля, аркестра духавых інструментаў, а таксама вучэбна-педагагічнага працэсу з вучнямі навучальных устаноў;

- Выразнага афармлення ўтрымання розных планаў работы па падрыхтоўцы вучэбна-педагагічнага рэпертуару;

- Аптымальнае вызначэнне партытур для розных складаў ансамбляў, капэл, аркестраў народных інструментаў у адпаведнасці з існуючымі патрабаваннямі арганізацыі сацыякультурнай, музычна-асветніцкай і музычна-эстэтычнай дзейнасцю мастацкага калектыву (ансамбль, капэла, аркестр).

У працэсе навучання студэнты павінны атрымаць **веды** па наступных пытаннях:

- Класіфікацыя, мастацкія асаблівасці спецыяльных выданнях вучэбна-педагагічнага рэпертуару для спецыялістаў духавага мастацтва;

- Сутнасць аркестрава-ансамблевых выканання і вызначэнне адпаведных задач пры выкананні музычных твораў;

- Мастацка-творчыя, арганізацыйна-метадычныя асаблівасці працы па напісанні партытур для фальклорных калектываў (ансамбль, капэла, аркестр);

- Этапы работы па стварэнні вучэбна-педагагічнага рэпертуару для спецыялістаў духавага мастацтва;

- Адбор неабходных выданнях вучэбна-педагагічнага рэпертуару з улікам сацыякультурных аспектаў, асаблівасцяў арганізацыі канцэртна-

выканальніцкай дзейнасці фальклорных ансамбляў, капэл, аркестраў народных духавых і ўдарных інструментаў, аркестраў духавых і ўдарных інструментаў, спецыфікі педагагічнага працэсу ў навучальных установах.

Праграма курса прадугледжвае развіццё ў студэнтаў наступных **уменняў**:

- Напісанне розных варыянтаў плана па форміраванню спісу лепшых выданняў вучэбна-педагагічнага рэпертуару працы з вызначэннем складам фальклорных калектываў (ансамбль, капэла, аркестр);

- Вызначэнне навучальных выданняў для розных тыпаў рэпетыцыйных заняткаў для розных складаў фальклорных калектываў (ансамбль, капэла, аркестр);

- Рашэнне пытанняў па выкананні аркестравых (ансамлевых) цяжкасцяў для ўдзельнікаў той ці іншай інструментальнай групы і магчымай адаптацыі адпаведнага музычнага матэрыялу ў працэсе вывучэння вучэбна-педагагічнага рэпертуару;

- Аналітычная праца падчас вызначэння партытур, клавiры, нотных зборнікаў для падрыхтоўкі студэнтамі музычных твораў;

- Практычная работа падчас вызначэння партытур і правядзення рэпетыцыйных заняткаў з удзельнікамі фальклорных калектываў (ансамбль, капэла, аркестр), аркестраў духавых і ўдарных інструментаў з мэтай вызначэння асобных фрагментаў меладычнага голасаведення, кантрапункта, ўмова адпаведнага Транспанавання і неабходнага змены тэситуры гучання музычнага твора, ўлік жанрава-стылявых асаблівасцяў пры выкананні ансамбля, капэлай ці аркестрам, якія ўключаюць народныя духавыя і ўдарныя інструменты, або сучасныя аркестравыя духавыя і ўдарныя інструменты.

ТЭМАТЫЧНЫ ПЛАН КУРСА

“ВУЧЭБНА-ПЕДАГАГІЧНЫ РЭПЕРТУАР”

(лекцыйныя і семінарскія заняткі)

для студэнтаў факультэта музычнага мастацтва ўстановы адукацыі
 “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў” па спецыяльнасці
 1-16 01 06 Духавыя інструменты (*па напрамках*) напрамку спецыяльнасці 1-16
 01 06 11 Духавыя інструменты (*народныя*)

№ п/п	НАЗВА ТЭМЫ	Колькасць аўдыторных гадзін		
		усяго	лекц.	практ.
	<i>Раздзел I. Вучэбна-педагагічны рэпертуар у сістэме падрыхтоўкі спецыялістаў духавога мастацтва</i>			
1.	Ўвядзенне. Мэта, змест, задачы курсу і яго месца ў падрыхтоўцы выканаўцаў на беларускіх народных духавых інструментах і сучасных аркестравых духавых і ўдарных інструментах	1	1	
2.	Асноўныя этапы фарміравання вучэбна-педагагічнага рэпертуару ў кантэксце беларускай і сусветнай музычнай культуры	1	1	
	<i>Раздзел II. Тэарэтычныя аспекты вывучэння вучэбна-педагагічнага рэпертуару для выканаўцаў на народных духавых інструментах</i>			
3.	Класіфікацыя і тэматычная накіраванасць асноўных выданняў вучэбна-педагагічнага рэпертуару	2	2	

	для выканаўцаў на народных духавых інструментах				
4.	Вывучэнне асноўных выданняў вучэбна-педагагічнага рэпертуару для выканаўцаў на народных духавых інструментах		2	2	
	<i>Раздзел III. Аналіз і практычнае вывучэнне вучэбна-педагагічнага рэпертуару выканаўцаў на народных духавых інструментаў</i>				
5.	Асноўныя дыдактычныя прынцыпы і спецыфіка адбору вучэбна-педагагічнага рэпертуару для народных духавых інструментаў		2		2
6.	Развіццё навыкаў адбору, сістэматызацыі і выкарыстання асноўных выданняў вучэбна-педагагічнага рэпертуару для народных духавых інструментаў		10		10
8.	Развіццё навыкаў адбору, сістэматызацыі і выкарыстання асноўных выданняў канцэртна-педагагічнага рэпертуару для народных духавых інструментаў		6		6
	УСЯГО		34	6	28

ІНФАРМАЦЫЙНАЯ ЧАСТКА

МЕТАДЫЧНЫЯ УКАЗАННІ ПА ВЫКАНАННЮ САМАСТОЙНАЙ ПРАЦЫ

студэнтаў па дысцыпліне "Вучэбна-педагагічны рэпертуар"
(лекцыйныя і семінарскія заняткі)

Падчас падрыхтоўкі матэрыялаў па вывучэнню дысцыпліны "Вучэбна-педагагічны рэпертуар" (лекцыйныя і індывідуальныя заняткі) студэнт павінен улічваць наступныя патрабаванні:

I. Дзеля выканання таго Ці іншага аб'ёму заданняў па адпаведнаму выпрабавання курсу запланаваць пералік асноўных пытанняў.

Прыклады:

Тэма "Асноўныя этапы фарміравання вучэбна-педагагічнага рэпертуару ў кантэксце беларускай і сусветнай музычнай культуры", Пытанні:

а) стварэнне музычных твораў на першапачатковым этапе развіцця музычнага мастацтва;

б) храналогія і асноўныя этапы вучэбна-педагагічнага рэпертуару для духавых Музычны інструментаў.

Тэма "Класіфікацыя і тэматычная накіраванасць асноўных выданняў вучэбна-педагагічнага рэпертуару",

Пытанні:

а) асноўныя віды вучэбна-педагагічнага рэпертуару;

б) тэматычная накіраванасць асноўных выданняў вучэбна-педагагічнага рэпертуару для духавых аркестравых інструментаў.

II. 3 Мэта вывучэння сучаснага вучэбна-педагагічнага рэпертуару для духавых аркестравых інструментаў самастойна падрыхтаваць тэматычныя зборнікі для Дзеля духавых аркестравых інструментаў.

III. 3 Мэта атрымання неабходных Музычны-гэарэтычных, гістарычных ведаў па вывучэнню сучаснага вучэбна-педагагічнага рэпертуару для духавых аркестравых інструментаў звяртацца ды вывучэння адпаведных

спецыяльных выданье (партытуры, нотныя зборнікі, клавiры, манаграфіі, падручнікі, вучэбныя дапаможнікі, метадычныя рэкамендацыі і г.д.) .

IV. Выконваць неабходныя практыкаванні па вывучэнню сучаснага вучэбна-педагагічнага рэпертуару для духавых аркестравых інструментаў.

ВЫКАРЫСТАННЕ ТЭХНІЧНЫХ СРОДКАЎ
па дысцыпліне **"Вучэбна-педагагічны рэпертуар"**
(лекцыйныя і семінарскія заняткі)

У працэсе вывучэння курса "Вучэбна-педагагічны рэпертуар" (лекцыйныя і індывідуальныя заняткі) выкарыстоўваюцца наступныя матэрыялы:

1) спецыяльныя Выданні для духавых аркестравых інструментаў (партытуры, нотныя зборнікі, клавiры, манаграфіі, падручнікі, вучэбныя дапаможнікі, метадычныя рэкамендацыі і г.д.);

2) Музычныя фанаграмы з аўдыязапісамі гучання розніца духавых аркестравых інструментаў (камерна-інструментальная выканальніцтва, у складзе ансамбляў і аркестраў духавых, ударных Музычны інструментаў);

3) Музычныя фрагменты з запісамі гучання розніца духавых аркестравых інструментаў на CD (The Essential Стывен Мід - Эуфониум QPRL 095D, 1998 поліфанічных Рэпрадукцыі TAA 77-79 Dudden Hill Lane, London NW10 1BD, агульны час: 73,26; гаворка Steven Mead - Эуфониум QPRL 209D, поліфанічныя Рэпрадукцыі TAA PO Box 19292, London NW10 9WP, Англія, агульны час: 73,28; В сераду, ODDCD42, C & R Warner / Chappell Music Нарвегіі 2000 года, агульны час: 71,38; Demo . CD-Eine Праспект ў выглядзе PDF MIT verkleinerten Direktions-Stimmen informiert супер Diese унд Weitere Meiner Kompositionen унд Bearbeitungen Musikverlag Бруна Sulzbacher-4582, агульны час: 78,58; CD «Узорны дзіцячы духавы аркестр Парэцкай дзіцячай музычнай школы», 2006, Агульнае гучанне: 39,37);

3) відэафільм "Musik ў Bewegung. Europas blaskapellen im Steirischen Schilcherland "(ORF-Steiermark, Marburgerstr 20-8042 Грац Sendug фон 2 Juli 2000 года, ... Агульнае гучанне 60 хвілін);

4) запісамі замежны відэафільмаў абса Аўтарская вечарына Оскара-відовішчных формах духаваго мастацтва з выкарыстаннем мажарэтак.

СПІС ЛІТАРАТУРЫ

па дысцыпліне "*Вучэбна-педагагічны рэпертуар*"
(лекцыйныя і семінарскія заняткі)

1. АСНОЎНАЯ ЛІТАРАТУРА

2. Ансамблевае выканаўства. Вучэбная праграма для вышэйшых навучальных устаноў па спецыяльнасці 16 01 06 11 – “духавыя інструменты (народныя)” [Рэкамендавана ў якасці тыпавой] . Складальнікі: Карацееў А.Л., Караткевіч А.А., Мангушаў І.А. – Мн.:БДУ культуры, 2003. -22 с.
3. Гром, У.М, Крамко, А.Я., Мангушаў, І.А. Школа ігры на беларускіх народных духавых інструментах /У.М. Гром, А.Я. Крамко, И.А. Мангушаў: вучэб.-метад. дапам. – Мн.: Бел. дзяр. ун-т культуры і мастацтваў, 2005. – Ч. 1. Сольнае выкананне. – 259 с.
4. Гром, У.М., Крамко, А.Я., Мангушаў, І.А. Школа ігры на беларускіх народных духавых інструментах /У.М. Гром, А.Я. Крамко, И.А. Мангушаў: вучэб.-метад. дапам. – Мн.: Бел. дзяр. ун-т культуры і мастацтваў, 2005. – Ч. 2. Ансамблевае выкананне. – 217 с.
5. Гром, У., Галасы мінуўшчыны: зб. інструм. ансамбляў для бел. нар духавых інструментаў / У. Гром, А. Крамко, І. Мангушаў. – Мінск: Бел. ін-т культуры, 2003. – 130 с.
6. Гром, У.М. Заіграйце, музыкі!: рэпертуарны зборнік для фальклорных калектываў: у 2-х ч. / У.М. Гром. – Мінск.: Чатыры чверці, 1998. – Ч. 2. – 155 с.
7. Гром, У.М., Дударэньку-гаспадэньку: рэпертуар. зб. для аматараў ігры на дудзе / У.М. Гром; Бел ІПК – Мінск, 1999. – 54 с.
8. Коротеев, А.Л. Генезис образования специалистов духового исполнительского искусства Беларуси (народно-инструментального, профессионального и любительского) / А.Л. Коротеев // Музыкальное искусство и музыкальное образование на рубеже веков: Материалы научных конференций “Беларусь и музыкальное наследие XX столетия: поиски и

обретения» (29-30 ноября 2001 г., Минск), «Музыкальное образование в контексте художественной культуры» (10-11 декабря 2002 г., Минск). – Вып. 1. – Мн.: Белорусская государственная академия музыки, 2004. – С. 138-146.

9. Коротеев, А.Л. Дисбаланс квалификационно-педагогических компонентов системы подготовки специалистов профессионального и любительского духового искусства Беларуси / А.Л. Коротеев // Проблемы развития педагогического образования: материалы Междунар. науч.-практ. конф., Минск, 17 дек. 2004 г. / Бел. Гос. Пед. Ун-т имени М.Танка; редкол.б К.В.Гавриловец [и др.]; отв. Ред. А.В.Торхов, З.С.Курбыко.- Мн.: БГПУ, 2005. – С. 375-377.

10.Коротеев, А.Л. Использование функционально-ролевых игр в процессе подготовки специалистов духового искусства высшей квалификации Беларуси (народные и оркестровые духовые, ударные инструменты) / А.Л. Коротеев // Игровые технологии в современном воспитательном процессе: Материалы Респ. науч.-практ. конф., 12-13 февр. 2004 г., Мозырь: В 3 ч. Ч. 1. – Мозырь: УО МГПУ, 2004. – С. 18-21.

11. Коротеев, А.Л. Мотивационные и аттестационно-квалификационные аспекты вузовской системы подготовки исполнителей на белорусских народных духовых музыкальных инструментах / А.Л. Коротеев // Высшая школа: проблемы и перспективы: Материалы 6-й Международной научно-методической конференции, Минск, 23-24 ноября 2004 г. – Мн.: РИВШ, 2004. – С. 165-166.

12. Коротеев, А.Л. Нравственно-эстетические и художественно-творческие критерии формирования профессиональных способностей исполнителей на духовых инструментах / А.Л. Коротеев // Маральна-эстэтычнае выхаванне моладзі сродкамі мастацтва і літаратуры: Матэрыялы міжнар. Навук. Канф. (24 – 25 лютага 2000 г. / Рэдкал.: А.У.Пазнякоў (адк. рэд.) і інш. – Мн.: Бел. Ун-т культуры, 2000. – С.63-67.

13.Коротеев, А.Л Фольклорные духовые инструменты белорусов в

этнокультурном воспитании и художественном образовании детей и молодежи (от музыкальной игрушки до разнообразия национального инструментария) / А.Л. Коротеев // “Этнашкола» ў сучасным адукацыйным працэсе: вопыт станаўлення і перспектывы развіцця (да 10-годдзя існавання) / Уклад. і навук. рэдакт. праф. І.І.Сучкоў. – Мн. : Бестпринт, 2004. – С- 87-94.

14. Карацееў, А.Л. Забеспячэнне працэсу падрыхтоўкі спецыялістаў у ВНУ культуры і мастацтваў Беларусі (вучэбна-метадычныя і арганізацыйныя аспекты) / А.Л. Карацееў // Кафедра як асноўны цэнтр падрыхтоўкі спецыялістаў да дзейнасці ў сацыякультурнай і інфармацыйна-камунікацыйнай сферах: Матэрыялы навук.-метад. Канф. (19-20 лютага 2004 г.) / Рэдкал.: Смолік А.І. (адк. Рэд.) і інш. – Мн.: Бел. дзярж.ун-т культуры і мастацтваў, 2005. – С. 51-54.

15. Карацееў, А.Л. Роля прагрэсіўных тэхналогій падрыхтоўкі спецыялістаў духовага мастацтва ў працэсе распрацоўкі сучасных адукацыйных стандартаў / А.Л. Карацееў // Стандарты вышэйшай культуралагічнай і мастацкай адукацыі: тэарэтыка-метадалагічныя аспекты: Матэрыялы навук.-метад. Канф. (2 – 3 лютага 1999 г.) / Рэдкал.: Смолік А.І. (адк. рэд.) і інш. – Мн.: Бел. Ун-т культуры, 1999. – С. 91-96.

16. Назина, И.Д. Белорусские народные музыкальные инструменты: Самозвучающие, ударные, духовые / [Ред. М.Я. Гринблат]. – Мн.: Наука и техника, 1979. – 144 с., ил.

17. Назина И.Д. Беларускія народныя музычныя інструменты. – Мн.: Беларусь, 1997. -239 с.

18. Скоробагатаў В. Зайгралі спадчанныя куранты: Цыкл нарысаў з гісторыі праф. муз. культуры Беларусі. – Мн.: Тэхналогія, 1998. – 154 с. – (Вяртанне; Кн. 5).

2. ДАДАТКОВАЯ ЛІТАРАТУРА

1. Буданков, О.А. и др. Практический курс игры на русских народных духовых и ударных инструментах / Буданков О.А., Вахутинский М.Б., Петров В.К. – М.: Музыка, 1991. – 192 с., нот.

2. Васильев, Ю., Широков, А. Рассказы о русских народных инструментах, - М.: Сов. Композитор, 1976. – 95 с., ил., нот.
3. Вертков, К. Русские народные музыкальные инструменты. – М.: Музыка, 1975.
4. Коротеев, А.Л. Бытование амбушюрных духовых музыкальных инструментов в Беларуси (по материалам археологических изысканий, архивных исследований и анализа печатных изданий в контексте славянской органологии) / А.Л. Коротеев // Материалы IV Міжнародныя Кірыла-Мяфодзіеўскія чытанні, прысвечаныя Дням славянскага пісьменства і культуры (Мінск, 24-26 мая 1999 г.). У 2 ч. Ч. 2 / ЕГУ, БУК; Рэдкал.: Пазнякоў А.У. (адк. рэд.) і інш. – Мн.: Бел. ун-т культуры, 1999. – С.168-176.
5. Коротеев, А.Л. Духовое искусство Беларуси: жанрово-стилистические поиски и перспективы развития» / А.Л. Коротеев // Музыкальное искусство на рубеже столетий: Материалы Международной научной конференции «Музыкальное творчество и XXI век: традиции, новации и перспективы» (г. Минск, 21 апреля 2000 г.). – Мн.: УП «Технопринт», 2000. – С. 41-45.
6. Коротеев, А.Л. Функциональные и этноорганологические особенности белорусских народных духовых инструментов/ А.Л. Коротеев // X Міжнародныя Кірыла-Мяфодзіеўскія чытанні, прысвечаныя Дням славянскага пісьменства і культуры (Мінск, 24-26 мая 2004 г.) / Рэдкал.: М.А.Бяспалая (адк. Рэд.) і інш. – Мн.: Бел. дзярж. Ун-т культуры і мастацтваў, 2005. – С. 66-72.
7. Карацееў, А.Л. Неардынарная з’ява нацыянальна-выканальніцкага адраджэння / А.Л. Карацееў // Веснік БДУ культуры і мастацтваў. 2005, № 5. – С. 119-122.
8. Карацееў, А.Л. Спецыяльнасць «Духавыя інструменты (народныя) / А.Л. Карацееў» // Крытэрыі ацэнкі ведаў абітурыентаў на ўступных

- екзаменах. Метад. Указанні / Пад агульн. Рэд. А.І.Смоліка. – Мн.:Бел.дзярж. ун-т культуры, 2003. – С. 81-84.
9. Константинов, И. Приходите слушать канклес / И. Константинов // Наука и жизнь. 1989. – № 6. – С. 111-113.
10. Логвін В. Традиції інструментального виконавства в чеських поселеннях Волині / В. Логвін // Українська культура в іменах і дослідженнях. Наукові записки Рівненського державного інституту культури. – Вип. I. Волинське Полісся в контексті слов'янської культури. – Рівне: Рівненській державний інститут культури, 1977. – С. 133-134.
11. Народные музыкальные инструменты и инструментальная музыка. Сборник статей и материалов в двух частях. Часть первая. – М.: Сов. композитор, 1987. – 264 с., ил.
12. Народные музыкальные инструменты и инструментальная музыка. Сборник статей и материалов в двух частях. Часть вторая. – М.: Сов. композитор, 1987. – 327 с., ил.
13. Хоткевич, Г. Музичні інструменти українського народу/ Г. Хоткевич Л. – Харків, 1930.